

มะเกลือเป็นยาถ่ายพยาธิ

มะเกลือ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Diospyros mollis* Griff.

วงศ์ : Ebenaceae

ชื่อสามัญ : Ebony tree

ชื่ออื่น : ผีเผา (ฉาน-ภาคเหนือ) มักเกลือ

(เขมร-ตราด)

ลักษณะ : ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง

๑๐-๓๐ เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลม ลำต้น

เปลว โคนต้นมักเป็นพูพอน ผิวเปลือกเป็นรอย

แตกสะเก็ดเล็กๆ สีดำ เปลือกในสีเหลือง กระพี้

สีขาว กิ่งอ่อนมีขนนุ่มขึ้นประปราย ใบ เป็นใบเดี่ยวขนาดเล็กรูปไข่หรือรีเรียงตัวแบบสลับ ปลายใบ

สอบเข้าหากัน โคนใบกลม หรือมน ผิวใบเกลี้ยง ใบกว้าง ๓.๕-๔.๐ ซม. ยาว ๙-๑๐ ซม. ใบที่ยัง

อ่อนจะมีขนปกคลุมทั้งสองด้าน ดอก ออกเป็นช่อตามซอกใบ ดอกแยกเพศต่างต้น ดอกตัวผู้มี

ขนาดเล็ก สีเหลืองอ่อน หนึ่งช่อมี ๓ ดอก ดอกตัวเมียเป็นดอกเดี่ยว ลักษณะดอกเหมือนกัน คือ

กลีบรองดอกยาว ๐.๑-๐.๒ ซม. โครกลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ปลายกลีบดอกแยกเป็น ๔

กลีบ สีเหลืองเรียวเวียนซ้อนทับกัน ตรงกลางดอกมีเกสร ผล กลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง

ประมาณ ๒ ซม. ผิวเกลี้ยง ผลอ่อนสีเขียว ผลแก่สีดำ ผลแก่จัดจะแห้ง มีกลีบเลี้ยงติดบนผล ๔

กลีบ ผลแก่ราวเดือนมิถุนายน-สิงหาคม เมล็ด แบน สีเหลือง ๔-๕ เมล็ด ขนาดกว้าง ๐.๕-๐.๗ ซม.

ยาว ๑-๒ ซม. ขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ทางสมุนไพร : ผลดิบสด-ใช้เป็นยาถ่ายพยาธิได้หลายชนิด ถ่ายพยาธิปากขอได้ดีที่สุด

เด็กอายุ ๑๐ ปีใช้ ๑๐ ผล ผู้ที่อายุมากกว่า ๑๐ ปี ให้เพิ่มจำนวนขึ้น ๑ ผลต่อ ๑ ปี แต่สูงสุดไม่เกิน

๒๕ ผล คือผู้ที่อายุ ๒๕ ปีขึ้นไปกิน ๒๕ ผลเท่านั้น ล้างให้สะอาด ตำพอแหลก กรองเอาเฉพาะน้ำ

ผสมหัวกะทิ ๒ ช้อนชาต่อมะเกลือ ๑ ผล กินครั้งเดียวให้หมดตอนเช้ามีด ก่อนอาหาร ๓ ชั่วโมง

หลังจากนี้ ๓ ชั่วโมง ถ้าไม่ถ่ายให้กินยาระบายดีเกลือ โดยใช้ผงดีเกลือ ๒ ช้อนโต๊ะ ละลายน้ำ

ประมาณครึ่งแก้ว เพื่อถ่ายพยาธิ และตัวยาที่เหลืออกมา สารที่มีฤทธิ์คือ diospyrol

diglucoside

ข้อควรระวัง ๑: ผู้ที่ห้ามใช้มะเกลือได้แก่ เด็กอายุต่ำกว่า ๑๐ ปี หญิงมีครรภ์ หรือหลังคลอดไม่

เกิน ๖ สัปดาห์ ผู้ที่เป็นโรคกระเพาะอาหาร หรือมีอาการปวดท้อง ถ่ายอุจจาระผิดปกติบ่อยๆ และ

ผู้ที่กำลังเป็นไข้ ในการเตรียมยาต้องใช้ผลดิบสด เตรียมแล้วกินทันที ไม่ควรเตรียมยาคั้งละหลายๆ

ใช้เครื่องบดไฟฟ้า จะทำให้ละเอียดมาก มีตัวยาออกมามากเกินไปข้อควรระวัง

๒ : เคยมีรายงานว่าถ้ากินยามะเกลือขนาดสูงกว่าที่ระบุไว้ หรือเตรียมไว้นาน สารสำคัญจะ

เปลี่ยนเป็นสารพิษชื่อ diospyrol ทำให้จอร์รับภาพ และประสาทตาอักเสบ อาจตาบอดได้

ประโยชน์ด้านอื่นๆ เนื้อไม้ใช้ทำเฟอร์นิเจอร์ประดับมุก ผล ให้สีดำ ใช้ย้อมผ้าและแพรได้

